

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita Venerabilis Arnesti, (vulgò Ernesti) Primi Archiepiscopi Pragensis

Balbín, Bohuslav

Pragæ, 1664

Arnesti Prima ætas, & humanissima Educatio. Caput IV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42763

Arnesti Prima ætas, & huma-
nissima Educatio.

CAPUT IV.

Cum sterili nudoque solo, ab Antiquitate desertus, confictor, dum denique in apertum aliquando, ad lætam virtutum messem eluctari possim: de seminibus conditis pronuciare nihil solemus; spes sola fecunditatis nos alit, ut præclare scripserit Aristoteles: *Pueros propter spem, ita enim loquitur, beatificari.* Non dubium est ARNESTUM puerum, cujus ingenium ad altissima quæque natum videbant optimi Parentes, optimè educari voluisse, in eamque rem omnia circumspexisse præsidia. Id cum ARNESTO factum reliqua ostendit vita: elegantissimis, civilissimis, & cultissimis moribus eum nobis describunt historici; addebant cœlestibus moribus gratiam singulare decus oris, & formæ dignitas, membrorum omnium decantissima constitutio, & corporis sublimitas quasi palmæ in cœlum crescentis; hæc omnia in ARNESTO commendavit Antiquitas. Sed animi venustas, ingenij capacitas, fidissima semper & obediens memoria, acre supra ætatem iudicium, longè acrius ad custodiam exstimulabant Parentes. Quippe sunt etiam ingenijs sua quædam cunabula, suæ, ut ita dicam, fasciolaræ, atque ut corporum educatio à lacte ducit initium, sic animi pueriles non unâ egent manu ut leventur, ut bonis verbis saluentur, ut iniciantur, ut os eorum *parvum nutricium more formetur.* Parvos Delphinas, ait Aristoteles, magnus aliquis semper comitari solet custodiæ causâ; ita tum ARNESTO Nobilitatis exemplo, in tanto præsertim splendore Natalium, additus est ex Oppido proximo Broda Sacerdotib⁹ abundante,

Aristot. l. 1. de
Ethicor.

Arnesti Pueri
doctes.

Haged. 1384.
Lupacius, VVe-
leslawin. Pons
tanus loci cit.
M. S. Vita.

Edmundus Ro-
cherus in ob-
sæctica animor.
in vit.

Ant. Posseni-
nus S. 1 lib. de
Cultata In-
genior.

Cic. in Oratore.
Arist. de hist.
Asm. l. 9. C. 48
Barib. de Dra-
hunicz in M. S.

Hagek. A. 1491. dante, qui teneram pueri ætatem primis litterarum elementis, & cultu morum imbueret. quo scilicet Educationis suæ merito ARNESTUS jam Archiepiscopus, *Brodam* mœnibus ad diuturnitatē firmissimis cinxit, ipsamque urbem præclaris ædificijs, ac foundationibus opulenti ornavit. Præparato jam utcuq; ingenij solo, ad majores scientiarum Status recipiendos quotidie se ipso accommodatior reddebatur, & ingenitâ magnis ingeniis nobilitate, ludicra & vilia litterarum crepundia nauseabat, quærebat altiora, neq; desuere Parentes. Erat tum celebris in eo terrarum tractu bonarum artium Schola, quam *Rhody Equites Glacij*, ad Parochiam Beatiss. Virginis aperuerant. Illuc parvum *Arnestum* miserunt, & auctoritatem Scholæ, & opportunitatem locorum secuti, quippe *Arnestus* Pater, *Glacensis Castellanus*, *Domum* ea in Civitate, habebat, neq; ita procul aberat *Pardubicium*, ac reliquæ propius ditiones, unde Puer suppeditari alimenta commodè possent. *Glacij* egregijs, & amantibus Magistris usus, brevi non modò Latinam, sed etiam Germanicam linguam Puer percepit, tantâ felicitate, ut germanicam non minùs quàm maternam, & paternam calleret, cujus rei argumento, sæpius ad *Imperij Principes* in legationibus, quas obiit, publicè eâ linguâ peroravit: tum etiam ad Aulam Cæsaris *Caroli*, ex Proceribus ipsis & flore Germanicæ Nobilitatis collectam, extra Patriam *Noribergæ*, *Budissinæ*, alibiq; de rebus divinis è superiore loco verba fecit. Et habebat alioqui (quæ laus Bohemæ genti apud exteros non vanè tribuitur, idq; sine invidia dictum sit) habebat, inquam, capacissimum ad linguas peregrinas addiscendas ingenium, os facile & tenerum, neq; solùm *Bohemice*, *Latine*, *Germanice*, sed etiam postea *Italice* & *Gallice* tam expedite & propriè loquebatur, ut non modò sermonis gentilem, ut ita dicam, habitum, sed nationum ipsarum genium, & mores, gestus & oculos loquentium, ad unguem exprimeret. Sed hæc diu post Peregrinationibus, & Aulis Principum, in quibus habitabat, est assecutus: Germanicam linguam, ut dicere cœperam, privatâ Magistri operâ docebatur, nam *Glacij*, ut ferè id temporis in vicina *Silesia*, *Slavica* adhuc lingua non nihil vigeat, ut *Stransky* scrip-

Glacium ad Melitensium Scholâ mittitur Arnestus.

Arnestus multarum linguarum peritus.

Vide Notæ in C. 12. l. 2.

Bohemorum facilitas in peregrinis linguis addiscendis.

Glacii olim Bohemica quoq; lingua viguit.

scripsit, & Glacensis scriptor *Elurius* significat, ac nomina ipsa produnt locorum. Quamdiu Glacij litteris operam *Arnestus* dederit, non satis constat. Sed ita Scholas illas Glacenses, atq; ipsos Magistros *S. Ioannis Equites* ex eo tempore adamavit, ut cum A. 1350. amplissimum Cœnobium Canonicis Regularibus *S. Augustini Glacij* conderet, inter Statuta, & Obligationes Cœnobio relictas, omni execratione, & sub Anathemate caverit, nè Canonici pueros docerent, nè Scholas haberent, ut sua *Scholis Equitum* gloria constaret, nève, pravâ æmulatione, frequentia puerorum in Parochiali Schola imminueretur. *Nobis* (ait *Michaël Præpositus Glacensis* in lite quadam, coram Duce *Henrico Georgii Regis filio* A. 1484. & coram *Blasio Pragensis Ecclesiæ Canonico*) *D. Arnestus felicis recordationis prohibuit sub pœna Excommunicationis, quòd non haberemus Scholas secularium puerorum.* Eisdem *Equites S. Ioannis*, quos hodie *Melitenses* appellant, multis honoribus, & opibus per omnem vitam auxit *Arnestus*; & sensere hanc secundissimam in Ordinem suum Pij Præsulis voluntatem *Equites*, cumq; de quibusdam Juribus non leves inter eos, & Canonicos controversiæ gliscerent, *Arnestum*, quamvis Canonorum Fundatorem, quem meritò in partibus fore suspicari poterant, in omni re moderatum & æquum omnibus arbitrum, ut vocant, laudatorem & compromissarium elegerunt; quem insuper appellant, *communem dominum amicum, & benefactorem spiritualem.* Commendatorem Melitensium, cui puer *Arnestus* adeò dilectus Glacij fuerit, nominare non possum, ex Manuscriptis tamen quibusdam suspicor *F. Henricum de Praga* id temporis Glacensi Domui præfuisse, cui postea *Henricus Silesiæ Dux, Dominus Wratislaviæ, & in Glatz.* A. 1321. decimas quasdam Ecclesiæ à Rege Bohemiæ *Joanne* A. 1319. 3. Nonas Julii donatas, publicis litteris confirmavit.

Sed aliam quoq; hujus in Glacenses Scholas, ac Templum, aditum, amoris & venerationis causam, eamq; majorem præbuit illustre quoddam miraculum, quo *DEI Mater* in omne postfuturum tempus *Arnestum* sibi rapuit, & velut in rem suam manum

Stransky in Rep. Bojem. C. 7. S. 3. Elurius in Glaciogr. passim. max. l. 3. C. 20. Amor perpetuus Arnesti in Equites Melitenses.

In Chronico Glacensi M. S.

Littera M. S. Archiv. Glacense is. Templum.

M. S. aliquot. Arnestus amat Glaciū.

injecit. Narrabo rem ab Antiquitate testatissimam ipsius *Arnesti* verbis, simulac *Dive Virginis* in Templo Glacensi statuam, unde illud miraculum prodijt, breviter descripsero.

Notæ in Caput IV.

Glaci Slavica lingua; Nulli id dubium esse potest, qui modo in patria historia mediocriter sit versatus; Vide *Dissertationem meam de Comitatu Glacensi*. In Parochia Glacensi quondam duo, ut tum vocabant, Plebani à Melitensibus constituti: alter Germanicè, Bohemicè alter ad populum dicebant. Extant in vetustissimis membranis Plebano Bohemorum Glacij, ab Apostolico Nuncio Rudolfo A. 1461. missæ litteræ, quas Glacense Chronicon refert, hortantes, ut auditores suos Bohemos auctoritate sedis Apostolicæ ab obsequio & Sacramento Georgij hæretici Regis absolvat. Translati deinde, ob incommoda quadam, Bohemi sunt ad S. Wenceslai Templum ad Arcem situm: sunt apud me nomina quorundam Plebanorum Glacensium Bohemorum. Tota certè illa, quæ Pragensis vel Bohemica Platea Glacij dicitur, suo olim regebatur Præsfecto, qui Bohemicè jus dicebat, ut manuscripta testantur. Vidi ipsè quarundam Tribunal Glacij Privilegia Bohemicè à Principibus concepta, & scripta, quæ diligenter à tribunalium Magistris hodièq. servantur. Nomina locorum Bohemica in Comitatu plurima sunt, ut Lomnic (ubi latomia) Levin, Bistrzice, Hradek, Homole, Dufsnik, Mielnik, &c.

Glacense Chronicon M. S. Michaelis Pragensis.
S. Wenceslai Templum Glacij Bohemicum fuit.

Henricus Silesiæ Dux. Nulla ferè ditio est, quæ toties Dominos mutavit ut Glacium; Districtum Glacensem vocant

Manuscripta. A. 1463. primum in Comitatum erectus est, à Casare Friderico III. sed Vladislaus Rex disertissimè A. 1472. 29. Aprilis Prage, donat familia Cundstadianæ, expressè tamen adjicit: eâ lege donari, ut sit Comitatus in perpetuum Bohemiæ incorporatus. Habuit hic Comitatus plures Dominos ex Bohemis, quales fuerunt, Berca

Glacium olim multos habuit Dominos.

Berca, Pernsteinij, Hardekij &c: & quod mirère A. 1316. Hinko de Duba, dicitur Berka, cujus litteras vidi in Vigilia Epiphania Domini datas, Dominum se Glacensis territorij subscribit. Quod cum Hagecij Chronologia, & de Glacio narrationibus pugnare videtur: ego conciliare partes non potui, feliciores expecto.

Descriptio Statuæ Beatissimæ
Virginis Mariæ in Templo ejusdem
Glacensi, multum ab Arnesto Archiepi-
scopo cultæ & amatæ.

CAPUT V.

Est in Regia Civitate Comitatus Glacensis in Parochiæ Templo (quod ut olim ab Hospitalariis S. Joannis, ita nunc consensu Summorum Pontificum, Cæsarum atq; Ordinis ipsius, Societati JESU traditum, eodem jure omnino regitur) est, inquam, in medio summi Altaris (velut centrum, & princeps Templi illius Imago) lignea quædam *Beatissima DEI Matris* effigies; duarum ulnarum & semis longitudine, sinistra *IESUM* suum, dextrâ sceptrum gestans, amabilis imprimis, plena tamen regis cujusdam, quam toto vultu spirat, dignitatis. Qui totam sacræ hujus Imaginis symmetriam, & sîla, ut sic dicam, omnia, amotis ornamentis curiosius inspexerit, facile mecum sentiet, fatebiturq; Statuam *DEI Matris* in *S. Monte* similitudinem maximam ad hanc Glacensem habere; situs idem est Matris & Pueri, utraq; curvato modicum, adversus pondus infantis, corpore consistit, gemina deniq; sunt omnia, uno tantum dexteræ manûs labore differre videntur: nam Glacensis sceptro tenendo occu-
C 3 patur,

Statua Bea-
tissimæ Virgi-
nis Glacis.